
Лицарство — чи то життєві ідеали, моральні цінності і честь, а чи ?..

Вивчення вірша Ліни Костенко "Майже переклад з провансальської"

11 клас

Ірина Небеленчук,

старший викладач

кафедри теорії та методики середньої освіти

КОІППО імені Василя Сухомлинського

Кіровоград

У статті розглядаються шляхи роботи над віршем Ліни Костенко "Майже переклад з провансальської". На прикладі вірша розкриваються чесноти ліричного героя.

Ключові слова та словосполучення: лицар, християнство, честь, чесність, предметні деталі вірша.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Найскладнішими для аналізу є твори ліричного роду. Своєрідність ліричного твору полягає в тому, що в ньому відображається внутрішній, суб'єктивний світ особистості, який розкривається через настрої, переживання, почуття, роздуми та інші форми. Такою особистістю є сам поет, який намагається передати свої почуття читачам. Тому важливо, аналізуючи твори ліричного роду, зосередити увагу на роздумах, переживаннях, внутрішньому стані ліричного героя.

Актуальність та зв'язок із науковими завданнями.

Своєрідною, неповторною, цікавою та глибинною за своїм змістом є поезія Ліни Костенко. Її люблять мільйони людей, захоплюючись красою та вишуканістю поетичного слова. Як зазначає науковець Л. Ставицька, "Ліна Костенко вибудувала самоцінний поетичний світ, що не є зліпком чи подобою реальності, згустком творчого руху" [5, 26].

Творчість Ліни Костенко досліджували М. Бажан, В. Базилевський, В. Брюховецький, І. Дзюба, М. Ільницький, Г. Нудьга, Н. Забужко та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Ліни Костенко є предметом дослідження науковців С. Барабаш, В. Панченка, Л. Ставицької, О. Слоновьовської та вчителів-практиків Н. Яценко, О. Ковальчук, Н. Стецюк та інших.

Мета статті: показати шляхи роботи над віршем "Майже переклад з провансальської", який може розглядатися під час вивчення поезії Ліни Костенко в старших класах.

Завдання статті:

- показати, як треба працювати з віршем;
- розкрити образ ліричного героя;
- порівняти авторський вірш з віршем Ліни Костенко;
- розкрити сутність методу діалогу (на прикладі роботи над віршами).

Наукові результати. Ліна Костенко є тією поетесою, яка приваблює читача самобутністю своєї поезії, її чарівним словом.

60—70-ті роки — розквіт творчості Ліни Костенко. Представників цього періоду називають "шістдесятниками". Саме тоді в літературу ввійшли Ю. Моріц, Ф. Іскандер, Р. Рождественський, з якими поетеса навчалася в Московському Літературному інституті, Є. Євтушенко, Д. Павличко, В. Симоненко, І. Драч, Є. Сверстюк. 60-ті роки були тим періодом, коли після сталінського терору та короточасної хрущовської "відлиги" посилювалися ідеологічний контроль над думкою та словом, запанували тотальність, спрощення поглядів на людину, стандартизація творчості. І саме в той час основою віршів Ліни Костенко стали чесність, безкомпромісність. Як слушно стверджує В. Панченко, "своєю поезією в часи безмовності й стандарту вона рятувала честь української літератури" [4, 120].

З творчістю Л. Костенко учні знайомляться з шостого класу. Уже на цьому етапі діти відзначають самобутність стилю поетеси, вчать характеризувати ліричні образи, відзначають алегоричний зміст віршів, розкривають метафоричний підтекст образів, виокремлюють художні деталі, провідні мотиви.

За програмою з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів дванадцятирічної школи 2005 року (за загальною редакцією Р. В. Мовчан, керівник проекту М. Г. Жулинський) учні знайомляться з такими її поезіями: "Страшні слова, коли вони мовчать...", "Українське альфреско", "Хай буде легко. Дотиком пера...", "Недумано, негадано..."

Пропонуємо для читання й обговорення вірш Ліни Костенко "Майже переклад з провансальської" [3, 204].

Однією з особливостей є та, що вчитель відразу не називає ім'я автора та назву вірша. Наприкінці уроку учні роблять припущення стосовно автора твору та назви. До уроку можуть бути використані епіграфи:

Поезія — це найкращі слова у найкращому порядку.
С. Т. Коллідж

Істинна поезія — це любов, мужність і жертва.
Ф. Г. Лорка

Вивчення поезії підносить і робить нас сильними та великодушними.
Я. А. Коменський

*Поезія — це завжди неповторність,
Якийсь безсмертний дотик до душі.*
Л. Костенко

Спочатку вірш читає вчитель, а потім — учні.

Аналізу вірша передують словникова робота. Учні виписують слова, які потребують пояснення, за таким зразком:

Таблиця 1

Окремі слова та їх значення в контексті вірша

Слова для пояснення	Значення, як його розуміють учні	Значення за словником
Лицар		
Ханига		
Древня книга		
Трактир		
Альков		
Васали		
Ода		

Примітка. Слова пояснюються в ході аналізу вірша.

Робота над віршем проводиться таким чином: зачитується кожна строфа окремо, визначаються ключові слова, на основі яких створюється портретна характеристика героя.

І строфа

- Хто такі лицарі?
- Чому ліричний герой підкреслює, що він не схожий на ханигу?
- Чому автор застосовує вираз "чужому королю", а не, наприклад, іншому? Яка різниця між цими словами?
- Що за древня книга, яку читає герой?
- Яке значення мала Біблія для християн?
- Чому так важливо для лицаря читати Біблію?
- В українській мові існують слова "древня" і "давня". Чому автор застосовує саме слово "древня"? На що це вказує?
- Чому книга читається у відблиску меча, а не, приміром, у світлі каганця?
- А чи можна прочитати у відблиску меча?
- Коли саме читається Біблія?
- Чому даму серця лицар любить здалеку? Про що це свідчить?

Коментар до першої строфи

Лицар — 1. іст. У середньовічній Європі — кінний вояк з важким озброєнням і спорядженням. 2. перен. Самовідданий захисник кого-чого-небудь; той, хто повністю віддається якій-небудь справі. 3. перен., розм. Вихована, дуже чесна людина, а також той, хто має до кого-небудь сердечну прихильність [2].

Лицарі добре володіли зброєю, брали участь у походах. Те, що лицар — поет, можна пояснити з двох позицій. Перша — він дійсно пише вірші. З іншого боку, так називали людей, які бачили речі, яких не бачили інші, людина чуттєва, яка здатна неординарно мислити, тонко і глибинно відчувати, помічати деталі навколишнього світу. Герой стверджує, що він "не схожий на ханигу". Так називали алкогольно залежних людей, гірких п'яниць. У переносному значенні слово "ханига" — це людина, яка опустила себе, занедбала себе. Відомо, що після походів лицарі влаштовували відпочинок, який супроводжувався гультьятвом і пиятикою. Це могло продовжуватися кілька днів. Деяким лицарям необхідний був тривалий час, щоб вийти з охмелілого стану. Перебуваючи в такому стані, лицарі дійсно занехували себе.

Лицар підкреслює, що він не служить чужому королю. Це характеризує його як людину не тільки віддану

своєму королю, а й країні, державі, оскільки король уособлював державу.

Враховуючи те, що лицарі були християнами, вони повинні були керуватися певними законами. Можемо припустити, що лицар читає Біблію. До того ж слово **"книга"** вказує на це (для порівняння: **книжка** — 1. Зброшурована в одне ціле й оправлена певна кількість друкованих або рукописних аркушів. **Книга** — 1. Велика обсягом або важлива за змістом книжка (Книга Книг — Святе Письмо — Біблія) [2].

Говорячи про важливість Біблії для християн, можна розкрити її значення. **Біблія** являє собою цінність у таких планах:

- культурологічному;
- моральному;
- етичному;
- історико-культурному.

На основі важливості Біблії можемо виокремити основні аспекти:

- священна книга;
- пам'ятка словесного мистецтва;
- книга духовного життя;
- зібрання морально-етичних творів (проповіді, притчі, заповіді тощо);
- пам'ятка культури;
- духовне вчення, що ґрунтується на вірі, любові, милосерді, прощенні, добрі.

Щодо слова "книга" вжито слово "древня", яке вказує, з одного боку, на давність за часом, тобто "стародавня", а з іншого — на глибинність, важливість і значущість того, про що йдеться. Незважаючи на те, що після створення Біблії минули віки, вона не втратила своєї значимості, мудрості, закладена в ній, вічна. До того ж слово "древній" вживається, коли йдеться про пам'ятки культури, словесного мистецтва. Тому й "древня", а не "давня".

Лицар читає книгу саме у відблиску меча, і це не випадково (для порівняння, наприклад, у світлі каганця чи свічки). Меч для лицаря — це:

- предмет захисту, оборони;
- холодна зброя;
- друг лицаря (з мечем лицар ніколи не розлучався, навіть після походу чи бою. Випустити меч з рук під час бою означало зронити свою честь. Мечам навіть давалися імена);
- честь лицарства.

До того ж меч нагадує хрест, а це означає віра.

Лицар міг читати книгу після походу чи бою. Це могло бути вночі (припущення), коли відбувається щось незвичайне, таємне. Можна зазначити, що, читаючи книгу вночі, лицар долучається до якоїсь таємниці, таїнства.

Він кохає даму саме здалеку, а не зблизька, щоб не компрометувати її.

На основі першої строфи можна побачити, що є значущим для лицаря. Покажемо за допомогою схеми.

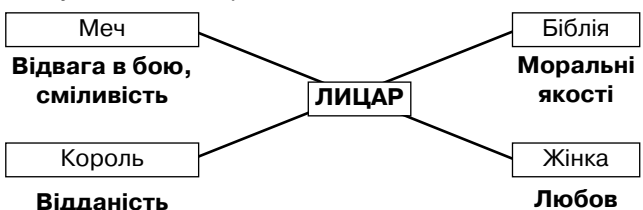

Рис. 1. Основні цінності для лицаря

II строфа

— Про що свідчить рядок "І хоч у мене приятелі щирі"?

— Чому ліричний герой не хвалиться друзям своїми любовними пригодами, адже це притаманне чоловікам?

— Як це його характеризує?

— Які слова протиставляються у цій строфі?

Коментар до другої строфи

З другої строфи можемо виокремити такі слова: приятелі, любов, друзі, трактир, альков.

Приятель — близький знайомий, з яким хто-небудь перебуває в дружніх стосунках.

Щирий — 1. Який прямо, чистосердечно виражає свої почуття, думки; відвертий, правдивий. 2. Сповнений ласки, доброти, душевності, привітний. 3. Справжній, дійсний, щирий (щирий — вірний друг, щира — глибока любов). 4. Самовідданий, стараний, завзятий.

Дослідивши словосполучення "приятелі щирі", можемо зробити висновки, що і лицар також щира людина, якщо обирає собі таких приятелів.

У другій строфі постають такі простори, як трактир і альков. Порівняти їх можна за допомогою таблиці.

Таблиця 2

Порівняння просторів

ТРАКТИР	АЛЬКОВ
Гамірно	Тихо
Багатолюдно	Лише для двох
Весело	Спокійно
Відкрито	Утаємничено, затишно

Трактир — (застар.). Спочатку готель з рестораном, пізніше — ресторан нижчого розряду.

У таких закладах переважно подавалися дешеві напої, їжа, велися "дешеві" розмови та інше.

Альков — ніша в стіні чи кімнаті для ліжка, дивана чи таhti, відгороджена завісою, арками чи колонами [2].

Лицар знає ціну любові, тому не оприлюднює свої почуття, береже їх, оскільки трактир — не те місце, де можна поділитися таємницею. Тому й протиставляються слова *трактир* й *альков*.

"Заліз" — слово стилю побутового мовлення. Використання цього слова можемо пояснити так. Значну частину життя лицар проводить у походах. Суворий побут, умови життя, спілкування з лицарями різного віку, виховання накладали свій відбиток. Після складних і напружених днів почуття переважають над розумом. Однак лицар не вихваляється.

III строфа

— Чому автор не розвиває думку про короля?

— Чому думка про короля та його васалів не закінчена?

— Чому ліричний герой підтверджує, що він теж васал короля?

— Про що свідчить рядок: "Уже йому всі оди написали"?

— Як поводяться піддані стосовно короля?

Коментар до третьої строфи

Лицар згадує короля. Однак думка про короля не завершена. Відразу постає запитання: "А що ж король?" Тут чітко простежується позиція автора, яка збігається з думкою ліричного героя. І цю думку автор спрямовує до читача. Можна зазначити, що королі того часу уособлювали необмежену владу, зосереджуючи її в одній особі. Королі діяли за власними примхами, інколи свавільно, не рахуючись із думками своїх васалів.

Лицар із прикрістю зазначає, що він васал короля.

Васал — 1. У середні віки в Західній Європі — землевласник-феодал, залежний від могутнішого феодала-сюзерена. 2. перен. Покірний, залежна особа, країна, організація і т. ін. [2].

Прикрість відчувається в словах "теж" і "чорт візьми".

У другому значенні слово "чорт" вживається як лайка. "Чорт візьми" ("чорти б узяли") — розмовний лайливий вислів. У ньому відчувається жалкування, гіркота, досада, обурення, невдоволення. Король — монарх. Однак у словах лицаря не відчувається повага до нього, а навпаки — сумнів як до правителя.

Слово "усі" вказує на те, що піддані короля — підлабузники. Однак лише лицар не написав королю од. Судячи із заперечення, він і не напише, оскільки для цього немає підстав. Аналізуючи рядок "лиш я йому ще оди не писав", можна зазначити, що лицар, незважаючи на те, що знаходиться на службі у короля, вільний у своїх думках, судженнях, має власну позицію, не уподібнюється іншим, має почуття власної гідності, стоїть вище "сірого" натовпу. На це вказує і слово в першій строфі "не схожий", тобто відмінний, інший, не такий, не подібний.

"Ода" — урочистий вірш, присвячений якій-небудь визначній події, відомій особі. У переносному значенні ода — це величальна пісня чи вірш на честь особи. Лицар не вихваляє короля, тому що не бачить підстав для того, з одного боку, а з іншого — не вважає короля гідним для присвячення йому похвальних віршів.

Помітною в цій строфі є анафора "а", що відразу привертає увагу. Анафора виконує важливу композиційну функцію. Вона вживається для підсилення невдоволення не лише своїм становищем підданого, а й королем і його васалами, підлабузництвом тих, хто оточує короля.

Анафора — єдинопочаток; одна з риторичних фігур; вживаний на початку віршованих рядків звуковий, лексичний повтор чи повторення протягом цілого твору або його частини синтаксичних, строфічних структур.

IV строфа

- У чому причина конфлікту лицаря та короля?
- Яким постає король зі слів лицаря?
- Що вкладає лицар у таке визначення?

Коментар до четвертої строфи

Лицар зазначає, що він "живе з королем не в мирі". Визначивши лексичне значення слова "мир" за словником, можемо сказати, що воно означає злагоду, відсутність незгоди, ворожнечі, сварок. Отже, можемо стверджувати, що між лицарем і королем немає злагоди, порозуміння, а навпаки — є незгода, непорозуміння і, можливо, ворожнеча, а не тому, що лицар не присвячує од королю. У рядках вбачається не побутовий конфлікт, а скоріше соціально-політичний: неприйняття лицарем того, як керує король державою, нерозділеність поглядів, дій короля.

У цій строфі подається характеристика короля — ідіот. У переносному значенні — це лайливе слово. Так називали розумово обмежених, тупих, нетямущих, необізнаних у справах людей. Відповідно до цього визначення можна дати характеристику королю. Слово "ідіот" в іншому розумінні означає "дурень" (розмовне, знижене; у першому значенні — розумово обмежена, тупа людина, у другому — розумово обмежений, нетямущий, бездумний).

Відповідно створюється загальне уявлення про короля.

V строфа

— Як ви розумієте вислів: "Мене куплять і спродувать не раджу"? Чому лицар так зазначає?

— Поясніть рядок: "Моя душа не ходить на базар".

— Чому автор застосовує слово "базар", а не інше? Чим був базар?

Коментар до п'ятої строфи

У цій строфі яскравіше, на відміну від інших, постає образ лицаря. Це чесна, непідкупна, порядна людина. У слові "не раджу" простежується навіть погроза, яка свідчить про те, що всі намагання будуть марними і наслідки можуть бути небажаними для тих, хто спробує зробити хоча б спробу подібних дій.

У цій же строфі з'являється ще один простір — базар. Це місце багатолюдне, де збиралися люди різного віку, різних верств населення, де все продавалося і купувалося. До того ж у той час на базарі не стільки продавалися різні речі, скільки перепродувалися, що свідчить про низьку їх якість.

До того ж базари, як відомо, відвідували люди, що знали з нечистою силою. Вони приймали образ людей з різними фізичними вадами: сліпі, одноногі та інші. Саме на базарах можна було вступити в змову з ними і "продати душу дияволу". Тому, напевне, автор і застосовує вираз "моя душа не ходить на базар".

VI строфа

— Чому автор стверджує, що "у світі сторони чотири"? Про що це свідчить?

— Король, зі слів лицаря, — ідіот, піддані — підлабузники і чинущі. То чому лицар живе саме в цьому краї? Чим обумовлений його вибір?

— Чому лицар "все" каже у вічі королю? Як ця деталь характеризує його?

Коментар до шостої строфи

Чотири сторони світу вказують на те, що у лицаря є вибір. Однак він живе у своєму краї, оскільки любить його. Слова "Бо я цей край люблю" характеризують лицаря як патріота, відданого державі, королю, вірі. В образі лицаря постає людина, вірна своїм поглядам, ідеалам, принципам, яка нічого не приховує, оскільки все говорить у вічі королю. До того ж людина смілива, оскільки не боїться донощиків.

Загальні запитання.

— Назвіть предметні деталі вірша (меч, книга, серце (лицар, або лицар і його чесноти) оди).

— Назвіть просторові межі вірша (трактир, альков, базар, битва, край).

— Яке місце предметні деталі та просторові межі посідають у вірші?

— Яка роль анафори у першій і третій строфах?

— Друга, четверта, шоста строфи розпочинаються зі слів "і хоч". Чим обумовлений такий повтор?

— Автором у вірші вживаються слова із заперечною часткою **не** (**не схожий, не хвалюся, не писав, не в мирі, не підморгую, не раджу, не ходить, не клянусь, не зраджу, не боюся**). Як пояснити таку кількість заперечних слів? На що це вказує?

Анафора в першій строфі (займенник "я") вказує, що перед нами не просто лицар, людина, а й особистість — неординарна, не схожа на інших, віддана своєму королю. Анафора у третій строфі (протиставний сполучник *а*) підсилює обурення та невдоволення лицаря своїм становищем і королем.

Незважаючи на різні обставини, лицар залишається самодостатньою особистістю, яка не йде ні на які компроміси з совістю, честю, гідністю. Прикладом слугує повтор слів "і хоч" у другій, четвертій і шостій

строфах, які є рефреном до вірша та підтверджують самодостатність особистості лицаря (знає ціну любові; знаючи, що король — недолуга людина, не підтримує пліток про нього, особливо в трактирі; хоч невдоволений своїм становищем і правлінням короля, однак не шукає іншого місця проживання й іншої долі).

У процесі аналізу вірша постає цілісний образ ліричного героя та його чесноти.

Рис. 2. Характеристика лицаря

Примітка. Хмаринки в середині загального кола не лише відносяться до слова "лицар", а ще й вказують на те, що перелік чеснот лицаря можна продовжити.

На основі схеми можна згадати про Кодекс честі лицаря та визначити основні його положення:

- віддано служити королю;
- захищати принижених і ображених;
- бути щедрим і справедливим по відношенню до своїх васалів;
- бути хоробрим і сміливим;
- не відступати в бою;
- чинити згідно з християнськими законами;
- бути галантним, ввічливим;
- мати даму серця та віддано служити їй тощо.

Робота з епіграфами.

— На прикладі віршів Ліни Костенко доведіть, що "поезія — це найкращі слова у найкращому порядку" (С. Т. Колрідж), що "істинна поезія — це любов, мужність і жертва" (Ф. Г. Лорка).

— Чеський педагог Я. А. Коменський зазначав: "Вивчення поезії підносить і робить нас сильними та великодушними". Чи дійсно це так? Що особисто вам дало вивчення поезії Ліни Костенко?

— Чому поезію Ліна Костенко називає "неповторністю" і "безсмертним дотиком до душі"? Чим зачепила вашу душу поезія Ліни Костенко?

Ще одним видом роботи може бути розкриття значення крилатих слів і виразів, пов'язаних зі словом "лицар", та добір віршів про лицарів.

Лицар — чесна, шляхетна, благородна людина.

Круглий стіл — 1) рівноправне вирішення дипломатичних чи проблемних питань протилежних сторін, які радяться чи намагаються домовитися; 2) обмін думками, в ході якого учасники знайомляться з позиціями інших осіб, які беруть участь в обговоренні.

Лицар на годину — людина з благородними намірами, але слабокодуха, яка не може відстоювати свою честь та позиції.

Лицар без страху і догани — людина хоробра, мужня, великодушна, з високими моральними якостями.

Лицар Сумного Образу — людина, яка постійно у пошуках чогось, але так і не знаходить [1].

Лицарство — 3. перен. Самовідданість, благородство.

Висновки. Прочитавши вірш, схарактеризувавши образ ліричного героя, розкривши кодекс честі лицаря, можемо стверджувати, що лицарство ніколи не стало б життєвим ідеалом, якби воно не містило в собі високі моральні цінності.

Ще одним видом роботи може бути порівняння вірша Ліни Костенко з авторським (див. додаток) за такими запитаннями:

- Про який огонь ідеться у вірші?
- Який слід має залишити людина на землі?
- Як ви розумієте рядок: "Не треба жити, начебто у спадок"? Як це жити у спадок?
- Що означає жити?
- Чому для ліричного героя так важливо не ошукати людину?
- Які загальнолюдські якості притаманні ліричному герою?
- Створіть його портретну характеристику.
- Порівняйте два вірша. Що між ними спільного?
- Чому в обох віршах вживається форма чоловічого роду? Про що це свідчить?

Порівнявши вірші, можемо зазначити, що в них простежується благородство ліричних героїв. Це та якість, яка підносить людину, робить її високоморальною. Виходячи з цього, можемо навести слова англійського філософа, математика, громадського діяча, Нобелівського лауреата в галузі з літератури Бертрана Рассела: "Ті, хто живе благородно, хоча і не помітно, можуть не боятися, що прожили життя даремно".

Тема статті, й уроку також, являє собою незавершене запитання. Наприкінці уроку учні мають дійти висновку, що запитальне слово "чи" можна опустити у формулюванні теми. Відповідаючи на запитання "Що таке лицарство?", можна стверджувати, що це і життєві ідеали, і моральні цінності, і честь, і служіння своїй дамі, а також чесність, відданість, благородство, самопожертва, самовідданість. Назвавши і записавши деякі слова із зазначених у формулюванні теми, доцільно опустити знак питання та поставити три крапки.

Домашнім завданням уроку може бути відгук "Чим зачепила мене поезія Ліни Костенко?" або твір-роздум на тему:

"Поезія — це завжди неповторність, Якийсь безсмертний дотик до душі".

Висновки та перспективи подальших досліджень. Поезія Ліни Костенко вирізняється високою духовністю, гуманізмом, філософською глибиною, благородством і шляхетністю почуттів, чарівною мелодією поетичного слова. І, як слушно відмічає В. Панченко, "поезія Ліни Костенко здатна викликати благодотворний ефект катарсису — очищення через трагедію. Адже покликання її — в людині будити Людину" [4, 150]. Стаття не вичерпує глибин індивідуального стилю поетеси. Предметом подальших її досліджень можуть бути інтимна та громадянська лірика, історичні романи у віршах "Маруся Чурай", "Берестечко", драматична поема "Сніг у Флоренції", поема-балада "Скіфська Одісея", архетипи творчості, образи-символи, лексеми з не-, не-типіві словосполучення (блакитний сад, шипшина зневаги, мельхіорове літо, серце, мов осколок та інші), ідіоми тощо.

Література

1. Ашукин Н. С., Ашукина М. Г. Крылатые слова: Литературные цитаты: Образные выражения. — 4-е изд., доп. — М.: Худож. лит., 1988. — 528 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Кер. вид. проекту П. П. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак. — К.: Вид. центр "Просвіта", 2005. — 1332 с.

3. Костенко Л. В. Вибране. — К.: Дніпро, 1989. — 559 с.

4. Панченко В. "Я тільки інструмент, в якому плачуть снімого народу..." / Вежа: Літературний часопис. — Кіровоград, 1996. — № 4—5. — С. 119—152.

5. Ставицька Леся. "О скільки слів, о скільки снів мені настиглося..." // Дивослово. — 2000. — № 3. — С. 26—30.

Додаток

Майже переклад з провансальської

Я лицар і поет, не схожий на ханигу.
Я не служу чужому королю.
У відблиску меча читаю древню книгу
і даму серця здалеку люблю.

І хоч у мене приятелі щирі,
але я знаю, що таке любов,
і не хвалюся друзям у трактирі,
як я заліз до неї у альков.

А наш король, а ми його васали,
а чорт візьми, я теж його васал.
Усі йому вже оди написали,
лиш я йому ще оди не писав.

І хоч живу я з королем не в мирі,
бо не люблю присвячувати од,
я друзям не підморгую в трактирі —
мовляв, який король наш ідіот!

Мене куплять і спродувать не раджу,
моя душа не ходить на базар.
А не клянусь, тому що я не зраджу,
і вже не раз це в битвах доказав.

І хоч у світі сторони чотири,
я тут живу, бо я цей край люблю.
І не боюсь донощика в трактирі,
бо все кажу у вічі королю!

Ліна Костенко

Ми раз лише кохаємо навіки,
І в нашій волі, щоб огонь не згас.
Адже життя не має ліку,
Бо живемо ми з вами лише раз.

Нам треба з вами лише поспішити,
Залишить по собі хоча би слід,
Бо потім ніколи нам буде жити.
Життя промчить, воно лиш тільки мить.

Не треба жити начебто у спадок,
Боятися правдивих слів.
І хоч лишається гіркий осадок,
Але не мрії нездійснених снів.

І щось сказати іншому приємне,
Хоча зізнання сутність нелегка.
А як кохати, то лише таємно...
Життя стрімке, неначе та ріка.

Ті почуття, що вихром налітають,
Нехай не згаснуть з відгуком грози,
Нехай вони падіння не зазнають,
Чистішими хай будуть від сльози.

І що напишете, те відгукнеться,
Не зітре того ворона крило.
А слово те, що смутком не проллється,
Залишить у душі незгаснеє тавро.

І правди ви не бійтеся сказати,
Хоч має вона присмак гіркоти,
А бійтеся людину ошукати,
Бо то болючіше стократ і назавжди.

І будьте чесними перед собою,
Хоч чесність — то, скажу, важкий тягар.
Однак, щоби сказати перед юрбою:
"Я чесність на базарі не міняв.

Не заглядав я у чужії вікна,
Не прав білизну я чужу, лише свою.
І хоча бачив вишкірені ікла,
Не бив я неозброєних в бою".

І ті слова, що скажете відверто,
Не ляжуть раною кривавою на серці.
Хоч неприємні істини моменти,
Та згодом зникнуть у горнилі герцю.

І жив як жив, чи гірше, а чи краще,
І як любив, то не хвалився тим.
І хоч життя уже прожите завше,
Та я пишаюся прожитим ним.

Ірина Небеленчук

Ірина Небеленчук. Рыцарство — или жизненные идеалы, нравственные ценности и честь, или?..

В статье рассматриваются пути работы над стихотворением Лины Костенко "Почти перевод с провансальского". На примере стихотворения раскрываются достоинства лирического героя.

Ключевые слова и словосочетания: рыцарь, христианство, честь, честность, предметные детали стихотворения.

Iryna Nebelenchuk. Chivalry — what it comprises: live ideals or moral virtues and honour, or?..

The article investigates the ways of the work at a verse of Lina Kostenko "Mayzhe pereklad z provansalskoyi". At the example of the verse the main virtues of a lyrical hero are demonstrated disclosed.

Key words and word-combinations: a knight, Christianity, honour, virtues, subjective details of the verse.